

Prohászka ajándék volt a magyarság számára

2016. október 10.

Ifj. Tompó László - Hunhír.info

Irodalmunk nagyjai nemzetmegmentők. Sokan, talán inkább, mint valaha, mégis lebecsülik a művészi szó hatalmát. Legyintenek egyet az irodalomra, mondván, az nem más, mint elefántcsonttoronyban megbúvó misztikus lelkek szenvedélye.

Aki csak egy kicsit is ismeri az ókor világformáló szónokait, tudhatja, micsoda történelemalakító tényező egy rétor, egy olyan szónok, aki nem gögből, hiúságból lép szószékre, tribünre, hanem mert egyszerűen nem tudja magába zárni mindazon benyomásokat, tapasztalatokat, amik őt érik, melyekből Krisztus kegyelme révén messzemenő következtetésekre képes jutni földi létünk megjobbításáért.

Közöttük feltűnően sok az ókeresztény kortól a művészien megformált beszédeit írásban rögzítő vagy rögzítettő, illetén nevét az irodalmi életbe is beíró pap. Nem véletlenül. Amikor maga az Úr Jézus istenségéről beszélt tanítványainak, arról, hogy ő a Szentháromság második személye, aki a saját testét és véréát adja értünk a kenyér és bor színében, a szent Eucharishtiában, „kemény „beszéd”-et mondott. Meg is lepte ezzel tanítványait. Az Evangélium erről így szól (Jn 6, 60-69):

„Amikor ezt meghallották, a tanítványai közül sokan azt mondták: „Kemény beszéd ez! Ki hallgathatja ezt?” Jézus tudta magában, hogy tanítványai emiatt zúgolódnak, ezért azt mondta nekik: „Megbotránkoztat ez titeket? Hát ha majd látjátok az Emberfiát fölmenni oda, ahol azelőtt volt? A lélek az, ami él, a test nem használ semmit. Az igék, amelyeket én mondtam nektek, lélek és élet. De vannak közületek egyesek, akik nem hisznek.” Mert Jézus kezdettől fogva tudta, hogy kik azok, akik nem hisznek, és hogy ki fogja őt elárulni. Majd hozzátette: „Ezért mondtam nektek: Senki nem jöhet hozzám, hacsak az Atya meg nem adja neki.” Ettől fogva a tanítványai közül sokan visszahúzódtak, és már nem jártak vele. Jézus azért így szólt a tizenkettőhöz: „Talán ti is el akartok menni?” Simon Péter azt felelte: „Uram, kihez mennénk? A z örök élet igéi nálad vannak.

Mi hittünk, és megismertük, hogy te vagy az Isten Szentje.”

Jézus egyértelműen beszél ezúttal is. Az örök élet igéi vannak Nála. Szavak, igék, melyek mögött csak és egyedül Ő van. A pap pedig, aki a legszentebb áldozatot vérontás nélkül bemutatja, azaz Jézus testét és véréát adja a híveknek, hogy azokat megszívlevé örök életük legyen, az örök élet igéit tolmácsolja számukra. Lehet ugyan emberileg akármennyire gyarló ő maga is, hivatala azonban nem emberi, hanem isteni eredetű. Ő a második Krisztus, ahogyan XI. Pius pápa nevezi a katolikus papságról írt apostoli körlevelében (Ad catholici sacerdotii, 1935).

Így kell néznünk a százötvennyolc éve, 1858. október 10-én született Prohászka Ottokárra is. Tőle is sokan visszahúzódtak, ámde legalább ugyanolyan sokan mégsem. Tudták, nem emberektől kapta ékesszólásra hivatott hatalmát. Az örök Főpap, a második Isteni Személy adta ezt neki. És ezzel nem is élt vissza soha. Megérezte a Trianon sújtotta nemzet apraja-nagyja, hogy amikor beszél, helyettük, értük szól, mert az örök üdvüket óhajtja.

Most, amikor halálára emlékezve felidézni igyekszünk alakját, talán az a leghelyesebb, ha kortársait idézzük meg. Olyan kortársait, akiknek szívét-lelkét egy életre lebilincselte megannyi megszólalása. Ezúttal közölük álljon itt *Laurisin Lajos* (1897-1977) operaénekes nekrológja róla:

„A kiüldözött nagy orosz írónak, Dimitrij Merezszkovszkinak „Örök útitársaink” című könyvét olvasgatom mostanában. Csupa nagy név, hatalmas szellemóriás, agy-titán mesteri tanulmányokban megrögzítve. Egyik helyen – Goethéről írván – így szól: „Bármilyen mélyre vetjük is a kritika mérőónját, sohasem fogjuk a fenekét érinteni. Talán nincs is feneke. Se lenn, se fönn, sem a magasban.” Letéve a könyvet, Ottokár püspök jutott eszembe. – Ilyen nagy volt Ő is. Ki volt, mi volt, megírták, elzengték százan, hogy milyen mélységes űr maradt utána, mindenki érzi, hogy milyen magasságban áll, senki nem tudja fölélni.

Én most nem akarom Őt méltatni, boncolgatni, igazán sokoldalú lelkét bármilyen szemszögletből elemezni, csak egy felejthetetlen epizódját akarom elmondani életemnek, amikor olyan szerencsés voltam, hogy Vele utazhattam és – azóta is párszor – egy napot tölthettem királyi lelkülettel, isteni ihlettel megáldott személye társaságában.

Még 1923. december 10-én történt. Ő Hódmezővásárhelyre utazott a Katolikus Nőegylet meghívására lelkigyakorlat tartásra, én Vele, hogy a lelkigyakorlatot megelőzőleg tartandó kultúrest műsorában énekemmel szerepeljek. Verőfényes, gyönyörű decemberi nap volt. A fülke ablaka nyitva, azon beáramlott a Nagymagyar Alföld minden illata és szépsége. Szemben ültünk. Ő a vidéket nézte, én Őt... Gondolkoztunk s egyszerre csak recitálni kezdte a Poverello örökszép „Naphimnuszát”... Ezt nem felejem soha. Azután beszélni kezdett a költészetéről, a legnagyobb költőről: Istenről... Úgy beszélt, ahogyan csak Ő tudott beszélni. Ő a legutolsó nagy Egyházatya, az Ágoston, Ambrus, Aquinói Tamás és Bonaventura nagy szenteknek és tudósoknak tejtestvére. Minden szavát nem tudtam megjegyezni. Ki képes a sas röptét figyelni? De két dolog máig is élénken él a lelkemben: „Isten legnagyobb hős-költeménye: Assisi szent Ferenc, aki egy szál ibolyában megtalálta azt, mit mások könyvtárak átolvasása után sem tudnak megélni – Isten fenséges lelkét.”

A vonat döcögött s Ő csak beszélt s egyszer azt mondja: „Kegyed megért engem, mert a kultúrát az élővizek forrásából meríti, nem korhadt dézsák mosogatólevéből...”

Megérkeztünk. Autogram-könyvecskémet átnyújtottam s Ő karakterisztikus betűivel beleírta ezt a pár szót: „*A művészet hatalmával is megtámasztani a gyenge nemzetet.*”

A pályaudvaron a küldöttség ibolyacsokrot adott neki. Este a kultúrestélyen az ibolyákról beszélt, amelyek a hegyek lankáin pihennek, illatoznak... s a Kárpátok csúcsairól álmodoznak... Szem nem maradt szárazon...

A sas eltűnt az örökkévalóság ezüst veretű felhőiben. Szárnysuhogása nyomán még kavarog a levegő...

Utoljára is ibolyák közt láttam: a halottas ágyon... Pihent, mint az örök hegyek ibolyája s az elérhetetlen csúcsokról álmodott...

Kezemben az autogramos-könyvecske, a falon az Ő autogramos arcképe, gyászkeretben. Ahogy nézem, minden eszembe jut... a könnyeimen keresztül visszaint a Végtelenségből a „birétumos Apolló” – ahogy egyik szónok aposztrofálta és találóan – s nem tudom elfelejteni Őt, aki művészi pályámnak programot adott a vonatfülkében, mikor a Poverellóról és az ibolyáról beszélt nekem s én hallgattam, mint gyermek szokta hallgatni a tündérmeséket... A mesemondó elhallgatott örökre, de a lelkem antennáján jön a mese és olyan jó hallgatni az *igaz* meséket...

(Ferences Közlöny, 1927. május. 133-134. old.)

„A művészet hatalmával is megtámasztani a gyenge nemzetet.” Igen, Prohászka pont ebben volt olyan nagy. Az örök élet ígét magyar szívvel s művészi ihletettséggel megszólaltatni – ez volt az ő igazi hivatása. S mivel ezt be is teljesítette, ajándék volt a magyarság számára.